

ARADI KÖZLÖNY

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF 1885
1887-1932.

1935

Szorda, 1935. augusztus 21.
182. szám.

Tanuljunk hasznos nyelveket!

Írta: Hegedüs Nándor

Debuisset pridem — mondják egyesek arra a hírre, hogy a szegedi egyetemen heti 8 órán át tanítják a román nyelvet. Előbb kellett volna. Nem tagadjuk, mulasztás történt a múltban, hogy nem tették kötelezővé a középiskolákban a nemzetiségek nyelvének és irodalmának tanulását.

Ami az egyetemeket illeti, ott a szegedi példa nem újítás. A magyar egyetemeken mindig volt tanszéke a román és a szláv nyelveknek, még pedig nemcsak holmi lektori állás, hanem nyilvános rendes tanári szék. A román nyelvet olyan kiváló tudósok, mint Moldovan Grigorie, vagy Alexis Gheorghe adták elő, de sajnos, jutottak ilyen tanszékhez emberek politikai érdekből is, Ciocan Ioan, vagy később Siegescu. A szláv nyelvek tanárai csaknem mindig a legkiválóbb szakférfiak voltak, elég, ha Asboth Oszkára, vagy a jelenben Melich Jánosra utalunk.

A hiba tehát nem is az egyetemeken, hanem a középiskolákban történt. E tekintetben erős volt az elzárkózás. Csak a magyar impérium utolsó évtizedében kezdett érvényesülni az a gondolat, hogy a görög nyelv vagy a görög pótló helyett bárki választhatja magának valamely nemzetiség nyelvét. De ez nem volt kötelező és így komoly studiumnak nem is lehet utólag minősíteni.

Más nyelvet a magyaron kívül az országban használt nyelvek közül akkor tanult a diák, ha véletlenül nemzetiségi iskolába járt. Sok magyar gyermek került így a román nyelv birtokába. Voltak okos szülők, akik azért fratták be a gyermekeiket román iskolákba, mert úgy érezték, hogy gyermekeik csak jól jár, ha ismeri a körülötte lakó nép nyelvét. Így Gyárfás Elemér ma is különös hálával gondol édesapjára már amint is, mert őt bölcsen a blaji román gimnáziumban taníttatta. Vagy Laár Ferenc nem annak köszönheti-e, hogy olyan zamatos és szép román nyelvezettel beszélt, hogy afnakidején a nasaud-i román gimnáziumban tanult. De ezeknek a nemzetiségi középiskoláknak a magyar növendékei legtöbbször nem a szülői bölcsesség folytán, hanem azért jártak ezekbe az iskolákba, mert muszáj volt nekik, minthogy anyagi erejük nem engedte meg, hogy más városba iratkozzanak be. Leefeljebb a szász középiskolákba küldték el direkt a szülők a fiaikat német szóra.

Az állapotok ma még rosszabbak. Mert ma a nacionalista érzékenység a többségi nép szuverenitása ellen való merényletnek lényegesen még csak a gondolatát is annak, hogy egy román gyermek kénytelen lenne magyar nyelven tanulni. E tekintetben azonban nem csupán a román nacionalizmus érdemel megrovást, hanem a híres cseh demokrácia is. Mert a cseh középiskolában a német nyelv talán tíz évig kötelező tantárgy volt, míg eszébe nem jutott az oktatási kormányzatnak az, hogy eltörli a német nyelvet mint kötelező tantárgyat és helyette az angolt tanítja. Akármilyen hatal-

Mussolini békét ajánl Abessziniának

Az addis-abebai olasz követ szenzációs bejelentése az abesszin császári udvarban — Japán pénzügyileg is támogatja Abessziniát

PÁRISBÓL jelentik: A kudarcba fulladt párisi értekezlet végső epilogusaként úgy EDEN, mint ALOISI báró tegnap délután elhagyták Páris. Több nyilatkozat is hangzott el. Aloisi báró Párisból való távozása előtt nyilatkozott és tévesnek nyilvánította azt a hírt, mintha Olaszország nem terjesztett volna javaslatokat az értekezlet elé.

— Olaszországot egyedül az a szempont vezeti, hogy biztonságban érezze magát Európában — mondta Aloisi — ezt pedig csak azáltal érheti el, ha megfelelő számú és értékű gyarmatokat biztosít magának.

Ezután kijelentette, hogy az elterjedt hírekkel szemben Olaszország mindössze 400.000 embert mozgósított, még pedig 200.000 embert az olasz Szomáli-földről és 200.000 embert az európai kontinensről. Végül leszögezte, hogy az abesszin hadműveletek egyáltalán nem változtatják meg Olaszország álláspontját Auszria felé. HAWARJATE, abesszin népszövetségi meg-

bízott a Reuter-iroda munkatársa előtt kijelentette, hogy Anglia állásfoglalása kifogástalan volt. Olaszország tekintetében nem nyilatkozik és egyéb véleménye nincs. EDEN lord szintén nyilatkozott az újságíróknak és kijelentette, hogy a párisi kudarc felette kellemetlenül érinti. Véleménye szerint ha Olaszországban megvan a kellő jóindulat, úgy a tárgyalásokat diplomáciai úton folytatni lehet. Egyébként sokat vár a Népszövetség szeptemberi ülészekától.

Az addis-abebai olasz követ közölte az abesszin császárral, hogy MUSSOLINI 24 órány belül közvetlen jegyzéket intéz az abesszin kormányhoz, amelyben a konfliktus békés megoldására tesz előterjesztést. Ebben a jegyzékben Mussolini pontosan körvonalazza követeléseit. A népus környezetéből kiszivárgott hírek szerint a császár minden javaslatot a legkomolyabb tárgyilagossággal áttanulmányoz és semmiféle ajánlatot nem utasít vissza, amely előgadhatónak látszik.

Rendkívüli óvintézkedéseket követel Európa részére a francia és a német sajtó

Berlini politikai körökben élénk figyelemmel kísérték a háromhatalmi tanácskozást. A német diplomácia a három hatalom tárgyalásairól szóló jelentéseket szkeptikusan fogadta és általában az a vélemény, hogy

az olasz—abesszin háború nagy kihatással lesz az európai külpolitikára.

A Deutsche Allgemeine Zeitung szerint „Mus-

solini elutasító válasza provokációt jelent Anglia számára. Mussoliné a felelősség és a Duce viselni is fogja tudni ennek a felelősségnek a következményeit“. A Berliner Tageblatt lehetetlennek tartja a megegyezést az abesszin kérdésben.

Tokiói illetékes kormánykörökben kijelentették, hogy Japán a legnagyobb figyelemmel

.....

követ követeléseinek látszik a kisebbségi nyelvek tudása, de ha elvonul felettünk a nacionalista vihar és ismét a tudás, a készségség és a rátermettség lesz döntő a létért való harcban, meg fogja bosszulni magát, hogy a románságnak nem adtak módot arra, hogy más nyelvet is megtanuljon a hazai nyelvek sorából. De nekünk a kisebbségeknek is érdekünk, hogy a románság tudja a mi nyelvünket, elsősorban a magyart, mert hovatovább tarthatatlanná válik az a helyzet, hogy a közhivatalokat egyre többen lepik el olyanok, akik a mi nyelvünkhöz nem is könyl tanak, hogy elemi népiskolákba ülnek be tanítók, akik nem tudnak magyarul egy kukkot sem, hogy a primitív közigazgatási közzolgálatra alkalmaznak embereket a nép nyelvénél ismerete nélkül, hogy munkáspénztárakban olyan orvosokat találunk, aki a beteget még csak kikérdezni sem képes, de legujabban már magyar falvakba regáti körorvosokat neveztek ki, bár kinevezhetné volna ardeali románt is, aki szintén nem tud magyarul, mert az új román egyetemi nemzedék Ardealban sem ismeri a kisebbségek nyelvét, mindezeknél fogva kisebbségi érdek is diktálja, hogy a középiskolákban a kisebbségek nyelvét tanítsák.

.....

.....

szemléli az olasz—abesszin konfliktust és a párisi sikertelen tárgyalások folytán előálló helyzetet.

Háboru kitörése esetén a japán kormány nem elégszik meg azzal, hogy tiltakozását jelenti be Rómában, hanem hatékony segítséget nyújt Abessziniának.

Japán azonnal megfelelő nagy kölcsönt bocsát Abesszinia rendelkezésére, amely lehetővé teszi az abesszin császárnak, hogy sikerrel védekezzen az olaszok támadása ellen. Tegnap egyébként összeült az olasz—abesszin vegyes bizottság, hogy döntést hozzon az ualuali kérésben.

Amerika feszülten figyel . . .

Newyorkból táviratozzák, hogy a Fehér Házhoz közelálló körökben úgy tudják, hogy az amerikai kormányt rendkívül nyugtalanítja a párisi háromhatalmi konferencia sikertelensége. Attól tartanak, hogy a konferencia meghiusulásának úgy Európában, mint Afrikában következményei lesznek. Az Egyesült-Államok nagy figyelemmel kísérik a konfliktus menetét.

A reggeli angol sajtó roppant súlyosnak ítéli meg a helyzetet. A Daily Telegraph szerint

a helyzet ugyanolyan, mint 1914. augusztusában volt.

A Morningpost nem hiszi, hogy a háborút el lehessen kerülni. Más londoni jelentés szerint Eden főpecsétör megérkezése után nyilatkozott a sajtónak és ezeket mondotta:

— Önök is tudják, mi történt Párisban. Most fontolóra kell vennünk a dolgokat, mert a helyzet veszélyes, éppen ezért nem nyilatkozhatok részletekről. Természetesen nem állítom, hogy a konferencia eredményével meg vagyok elégedve.

A háromhatalmi értekezlettel kapcsolatosan egyébként a Daily Mail azon reményének ad kifejezést, hogy Eden főpecsétör jelentésének tudomásulvételével

az angol kormányt nem érdekli többé az olasz—abesszin ügy.

A Népszövetség békéltető ülésének a lap szerint csak az lehet az eredménye, hogy a helyzet még jobban elmérgesedik. A béke veszélyben forog ugyan, de az angol népnek nincs mit keresni abban az akcióban, amely nem alkalmas amúgy sem a béke biztosítására. A Morningpost hasonló hangnemben foglalkozik az olasz—abesszin konfliktussal kapcsolatban keletkezett helyzettel és megállapítja, hogy Genfben Olaszország és Anglia között csak kiéleződhetnek az ellentétek, holott ez Nagybritanniának nem érdeke.

A Matin londoni jelentése szerint az angol munkáspárt vezére, Landsbury levelet

désben. A tegnapi nap folyamán a tárgyalások anyagát készítettek elő és megválasztották az ötödik döntőbíróit. Politis görög követ személyében. Párisi jelentések szerint

a francia sajtó az olasz—abesszin háborúval, mint elkerülhetetlen realitással számol már és csak azt követeli, hogy a háboru lángját bizonyos határok közé szorítsák.

Ugyancsak párisi hír szerint az amerikai nagykövetet a francia kormány felkérte arra, hogy az olasz—abesszin viszály békés megoldására vonatkozó tárgyalásokon tevékenyen vegyen részt.

intézett a pápához, amelyben, arra kérte, hogy álljon annak a mozgalomnak az élére, amely kereszties háborút hirdet a háborus államok ellen. Landsbury a pápához intézett levelében azzal a gyakorlati javaslattal áll elő, hogy a szentatya már most hasson oda, hogy a világ keresztény szervezetei gyűljenek össze Jeruzsálemben és együtt könyörögjenek Istennél az örök emberi béke érdekében.

Marad az ostromállapot és a cenzura

Nagyfontosságú kérdések felett dönt a kormánypárt állandó vezérő-bizottsága

Bucurestiből jelentik: A minisztertanács még e hét folyamán összeül. A tanácsülés pontos idejét csak a miniszterelnök hazaérkezése után állapítják meg. Kiszivárgott hírek szerint a minisztertanács ezúttal kizárólag a külföldi pénzügyi tárgyalásokkal foglalkozik.

Bratianu Dinu, a liberális párt elnöke tegnap Mamaia fürdőhelyről a fővárosba érkezett. Mára várják a fővárosba Tatarescu miniszterelnököt, aki megérkezése után azonnal tanácskozássra ül össze Bratianu Dinuval, hogy megállapítsák az állandó bizottság csütörtöki ülésének lefolyását. Az állandó bizottság ülésének napirendje a következő:

Az alkotmány módosítása, az ostromállapot meghosszabbítása, a kormány átalakítása, a

Banca Nationala kormányzó bizottságának beöltése és egy nagy napilap megszervezése,

amely kifejezésre juttatná a kormány véleményét a parlamenti problémákkal kapcsolatban. A napirend két legfontosabb tárgya az alkotmány módosítása és a kivételes állapot meghosszabbítása, míg a többi kérdéseket csak érinteni fogják a tanácskozás során. Kormánykörök véleménye szerint Tatarescu miniszterelnök változatlanul azt az álláspontot foglalja el, hogy az alkotmány módosításával kapcsolatban a liberális pártnak késedelem nélkül keresztül kell vinni az alapszeződés módosítását. A cenzurával kapcsolatban

a kormány még nem látja elérkezettnek az időt a cenzura megszüntetésére és ugyanez a véleménye az ostromállapottal kapcsolatban is.

Az állandó bizottság ülése valószínűleg több napig tart és rendkívül izgalmasnak ígérkezik.

A vesztés

Irtó: G. H. DUCHEMIN

A nagy villamos óra 23.30-at mutatott, tehát fél óra volt még hátra éjjelig, amikor Tschervinsky Igor a montekarlói kaszinó legnagyobb játéktermébe belépett. Jobbkezét a zsebében tartotta, a balkezével odaintette magához a hozzá legközelebb álló teremőrt.

— Most pontban 23 óra 33 perc van, — mondotta. — Legyen szives közölje az igazgatósággal, hogy pontban éjfélkor — egy másodperccel sem előbb vagy később — itt, ezen a helyen főbejövöm magam. Ettől az elhatározásomtól semmi sem tántoríthat el, hacsak az igazgatóság nem határozza el, hogy a jelzett határidő lejártá előtt visszafizeti nekem azt a százezer frankot, amelyet a legutóbbi két hétben a ruletten elvesztettem.

— Bocsásson meg, uram . . . ezen a helyen talán . . . — dadogta megdöbbenve a teremőr, de Igor barátunk közbeszólt:

— Kérem, adja át az üzenetet, mert különben maga lesz felelős a botrányért.

A teremőr villámgyorsan elrohant. És repülve érkezett oda a játékterem igazgatója. Az óra 23.40-et mutatott.

— Figyelmeztetem, kedves igazgató ur, — jegyezte meg Igor hűvösen, amint látta, hogy az igazgató háta mögött gyülekeznek a kaszinó „fogdmeg”-jei — hogy ha megkísérik, hogy engem innen eltávolítsanak, csak azt érik el velem, hogy hamarabb süll el a browningom.

Az igazgató nem adott több jelt az embereinek, hanem kétségbeesett arccal bámult Igorra, aki nyugodtan mondotta:

— Fizet-e nekem százezer frankot, igen vagy nem?

— Hogyne, kedves uram, de erre csak a vezér-

igazgatónak van joga, talán sziveskedjék velem befáradni az irodába.

— Innen nem mozdulok el, — felelte Igor röviden.

Az igazgató elrohant és visszatért a vezérigazgatóval. Közben 23.45-öt mutatott a villamos óra.

— Mi tetszik uram? — kérdezte a vezérigazgató fölényes hangon.

— Százezer frank.

— Bocsásson meg, nem értem . . .

— Ez egyszerűen kártérítés az utóbbi két hétben itt elvesztett pénzemért.

— De uram, a bank nem felelős azért, ha ön vesztett!

Az óra 23.48-at mutatott és Igor barátunk mosolyogva jegyezte meg:

— Az ügy jogi része nem érdek. Fizet-e százezer frankot? Megér-e önnek annyit, ha a botrányt elkerülheti?

— Ó, édes uram, éppen elég eszköz áll a rendelkezésünkre ilyen eshetőségekkel szemben, — felelte a vezérigazgató fagyosan mosolyogva.

— Eszközük a botrány elkerülésére? Kötve hiszem. Pontban éjfélkor ezen a helyen főbejövöm magam. De figyelmeztetem, hogy ne integessen és pislogjon az embereire, mert ha erőszakkal próbálkoznak meg, azonnal lövök.

— Annyi ideje se maradna, hogy a pisztolyát kikapja a zsebéből.

— Felesleges volna, a zsebéből adom le az első lövést.

A vezérigazgató lélegzete elakadt. A villamos óra már 23 óra 50 percet mutatott.

— Nem folytathatók a tárgyalásokat az irodámban. — javasolta és most már kedvesen igyekezett mosolyogni, de Igor feleletre se méltatta, mire a vezérigazgató hozzátette — hiszen, kérem, megfizetjük szívesen az utiköltséget hazáig és még

ezer frankot adunk a zsebébe.

Igor megvető mosollyal jegyezte meg:

— Komoly férfiak vagyunk, kár az időnket ilyen neveléses kijelentésekre fecsérelni.

A villamos óra már 23.52-öt mutatott és a vezérigazgató odahívatta a színhelyre az alelnök urat. A két ur sugva tárgyalt egymással és azután a vezérigazgató kijelentette:

— Tízezer frankot kap.

Igor pillantásra se méltatta, csak a szmokingja zsebében tartott keze kissé megmozdult és jól látszottak a browning csövének körvonalai.

— Huszonötezer frank, — szólt bele az egyoldalú árverésbe az utóbb érkezett alelnök ur.

Már 23.55 volt az idő. Igor mozdulatlanul nézett a társasággal farkasszemet. Az alelnök idegesen törölte le a hideg verejtéket a homlokáról s így szólt:

— Ötvenezer frank!

23.57 volt az idő és Igor közömbösen bámult maga elé.

— Hiszen, ha meg is kapná a pénzt, ez zsarolás . . . nem tudna a kaszinótól tíz lépésnyire eljutni a pénzzel, — igyekezett az alelnök újra a ráijesztéssel célt érni, de Igor a zsebéből lassan kifelé húzta a kezét, mire az alelnök idegesen sugott valamit az igazgatónak, az elrohant és másfél perccel később nagy köteg bankjeggyel tért vissza. Mire az utolsó ezer frankost leszámolták Igor balkezebe, pont éjfél volt. Az igazgatók a telefonhoz rohantak, Igor pedig a browningjával kezében gyors lépésekkel kisetett a kaszinó elé, ott várakozó kis sportkocsijába ugrott, azt elindította és mire a telefonálgatás eredménye érvesülhetett volna, már olasz földön volt.

Egyébként pedig Igor csak két órával előbb érkezett Montekarlóba és egy frankot sem vesztett a ruletten.

„Valeanu Aurel nem lehet sikkasztásért elítélni” — mondja egy ismert aradi jogász

— A volt prefekturái hivatalnok barátai nem feledkeztek meg róla —

Valeanu Aurel, az aradi megyei prefektura egykori hivatalnok, akit — mint ma megírtuk — hétfőn Aradra hoztak, az aradi ügyészség fogházának lakója. A sikkasztó tisztviselő védője, dr. Chiroiu Silvius még nem beszélhetett meg védencével az október 8-iki főtárgyalás előkészítését, mert a ma délelőtti beszélgetés általános kérdésekre szorítkozott. Így Valeanu arra kérte védőjét, gondoskodjon néhány tisztu ruhadarabról, miután a hosszú ut alatt fehérneműt sem válthatott. A déli órákban egyenruhás szolga jelent meg az aradi ügyészségen, csomaggal hóna alatt. A szolgálóján az egyik társaskör jelzése szerepelt. Valeanu egykori barátai enniválót és cigarettát küldöttek a volt hivatalnoknak. Nem feledkeztek meg az együtt töltött napokról, amikor még senkisémet sejtette a szomorú jövőt...

A volt prefekturái hivatalnok ügye egyébként ma élénk vita tárgyát képezte aradi jogász körökben. Az egyik ismert aradi jogász a következő érdekes véleményt nyilvánította:

— Valeanut nem lehet sikkasztásért elítélni. Az ok igen egyszerű: a volt hivatalnok a vadászati engedélyek kérvényezőitől vette fel a 700 ezer lejt. Ezt a pénzt az illetőknek egyenesen a pénzügyigazgatósághoz kellett volna befizetniük és teljesen az ő magánügyük, ha Valeanunak adták át, hogy magukat megkíméljék a fáradságtól. Éppen ezért intézkedett annakidején a megyei prefektura, hogy az illetőknek még egyszer le kell fizetniük az illetéket, máskülönben elvesztik vadászati engedélyüket. A befizetés megtörtént, sem az államnak, sem a megyei prefekturának ebből az ügyből kifolyólag kára nem volt. A magánosok pedig nem tettek feljelentést. A vadászati engedélyekért elítélni Valeanut tehát nem lehet — károsult hiányában. Ha a vizsgálat más hiányokat is megállapított, úgy csakis ezekért lehet büntetőjogilag felelősségre vonni. A többi: fegyelmi ügy.

Valeanu főtárgyalásával kapcsolatosan tehát még érdekes jogi vitákra nyílik kilátás.

Teljesen kisajátították a külföldi áruk behozatalát a regáti nagy importőrök

Csak gyengébb minőségű fűszer- és gyarmatárut fognak importálni — A finom kávé, tea, kakaó eltűnik a piacról — Aradi üzletember megfigyelései a kikötők kihaltságáról és a vidéki kereskedelem elsorvadásáról

A külföldi származású áruk eladásával foglalkozó üzletemberek és a külföldi nyersanyagokat feldolgozó vállalatokat igen közelről érintő érdekes adatokat közölt az Aradi Közlöny munkatársával az egyik aradi általánosan ismert kereskedő, aki néhány hetet töltött a regáti kikötőkben, többek között Constantában is. Az illető közvetlenül győződhetett meg arról, amiről lapunk közgazdasági rovatában az utóbbi hónapok folyamán többször is beszámoltunk: az export- és importforgalom megdőbbentő hanyatlásáról.

— Alig akartam hinni a szememnek Constantában — mondta a szóban lévő kiváló aradi üzletember — hogy csupán néhány hajó vesztegel a kintinően kiépített, nagy tengeri kikötőben. Az előző években mindig olyan élénk volt a forgalom, mint a franciaországi, olaszországi és más nyugati állambeli kikötőkben. Az elhízott külkereskedelmi politika azonban nálunk súlyosan érezteti hatását és némi tulzással azt mondhatnám, hogy teljesen megbénult a teherszállítóhajók forgalma. A legfelsőbb gazdasági köröknek folytonosan differenciák támadnak a külföldi kereskedelmi és pénzügyi fórumokkal és emiatt hónapokig stagnál az áruszállítás. Legújabb példaként Egyiptommal és Görögországgal támadtak kereskedelmi téren nézeteltérések és ezek miatt megszűnt a faexport, holott ezek az államok hosszú évek során a legjobb vevőinkhez tartoztak. A differenciák miatt folyton újabb tárgyalásokat kell folytatni és amíg azok be nem fejeződnek, az export és import szünetel. Hogy mit jelent ez a tévlenység gazdasági életünkben? Azt igazán nem kell külön hangsúlyozni.

— Egyéb cikkeken is szünetel-e a forgalom? — kérdeztük.

— Igen. Például a fűszer- és gyarmatáruban most teljesen megállt az importüzlet, holott más években már ilyenkor erős előkészületek történtek az őszi és téli behozatalra. A kikötőkben működő nagy export és import cégektől arról értesültem — folytatta a kereskedő — hogy a fűszer- és gyarmatáruban az ősszel nagyobb áremelkedés várható, mert igen súlyos akadályai vannak a behozatalnak és a 44 százalékos devizafelár is ősszel fogja áremelő hatását éreztetni.

Sajnálattal konstatáltam én is, hogy a külföldi árubehozatalt csaknem teljesen kivették az aradei és banati, de még a regáti vidéki kereskedők kezéből is, holott ezelőtt mi, vidékiek is igen élénk és közvetlen összeköttetést tartottunk fenn a külföldi nagy cégekkel.

Sajnos ez az egészséges állapot megszűnt, mert az új külkereskedelmi rendszer alapján csak néhány bucuresti-i és a kikötő városokban lévő nagy export és import vállalatok kezében összpontosulnak a hatalmas ki- és beviteli üzletek,

amelyeken természetesen horribilis hasznot lehet elérni. A behozatalt és a kivittelt csaknem teljesen monopolizálták ezek a nagy vállalatok és mi kénytelenek vagyunk csak tőlük vásárolni és pedig olyan áron, ahogyan ők kívánják. Mi vidékiek nem kapunk kontingens behozatali engedélyt, amelynek megszerzése nagy áldozatokat kíván, de még akkor sem biztos, hogy hozzájuthatunk-e a külföldről megrendelt árukhoz. Teljesen ki vagyunk szolgáltatva a kikötőkben és a fővárosban működő nagy vállalatoknak.

Nagyon érdekes az, amit például a kávéüzlet terén tapasztaltam. Nálunk, Ardealban és a Banatban ősidők óta a legfinomabb kávé, teát, kakaót és más gyarmatárut fogyasztja a közönség, míg ellenben a regában ezek a cikkek nem kelendők. Ott az egyszerű gyarmatárut, például a török kávé fogyasztják leginkább és mivel a fentebb említett nagy export-import cégek elsősorban a regát igényeit akarják kielégíteni, a finomabb, a jobb gyarmatárut behozatalával alig törődnek.

Az aradei fogyasztó közönség tehát elkészülhet arra, hogy ősztől fogva finom kávé, tea, kakaó hiányozni fog az üzletekből és amit kap, az is jóval drágább lesz, mint ezelőtt volt — fejezte be érdekes elbeszélését az aradi üzletember.

Harmincmillió frankkal francia filmgyárat alapítanak Budapesten

Budapestről jelentik: Hetek óta élénk tárgyalások folynak Budapesten egy nagy francia filmkonzern filmgyáralapítási tervéről. A francia filmvilág figyelme már régen Budapest felé terelődött, mert Pesten a filmek csak egyharmadára kerülnek annak az összegnek, amibe Párisban. A „De Brock” nevű nagy francia filmvállalat és a konzernjéhez tartozó francia cégek közöttük a magyar érdekeltekkel, hogy Budapesten francia filmgyártásra óhajtanak berendezkedni és vagy megveszik az egyik magyar filmgyárat, vagy pedig az egyik kapható gyárat bérbeveszik. Azt is közölték, hogy harmincmillió frank áll befektetési célokra a konzern rendelkezésére.

A konzern Budapesten kizárólag francia filmeket gyártana, még pedig francia és német főszereplőkkel, de kizárólag magyar statisztériával és magyar technikai személyzet alkalmazásával.

... egyszer becsapták az „éppen olyan jó” jelszóval. Egyszer — de többé soha! Most már megtanulta, hogy a NIVEA-krém és NIVEA-olaj az egyetlen eucerittartalmú készítmény az egész világon.

Mi is az Eucerit?... kérdi.

Az Eucerit egy olyan készítmény, mely a természetes bőrszűrővel rokon és majdnem tökéletesen azonos fizikai és fiziológiai tulajdonságokkal bír. A bőr a NIVEA-készítményeket éppen az Eucerit tartalmánál fogva magába szívja, az behatol a legalsó bőrrétegekig, megerősíti, fokozza a sejt-képződést s így elősegíti a bőr újjá-képződését, megfiatalodását.

Repülőgépen követett el öngyilkosságot egy titokzatos pilóta

Newyorkból jelentik: Borzalmas módon követett el öngyilkosságot pár nappal ezelőtt egy pilóta, akinek kilétét eddig még nem sikerült megállapítani. A kansasi Bichitta repülőtéren a legnagyobb forgalom közepette a szolgálattelévő légügyi rendőrök észrevettek egy fiatalembert, aki nagy ugrásokkal a starthely felé rohant, ahol több repülőgép állott utrakészen. Villámgyorsan beugrott az egyik gép vezető ülésébe és a levegőbe emelkedett, mielőtt a meglepett rendőrök megakadályozhatták volna. Azonnal több géppel indultak

a titokzatos replőgéptolvaj üldözésére.

Az üldöző gépek között katonai repülőgép is volt és többórai hajszát követően az üldözőgépek a repülőgéptolvaj közvetlen közelébe kerülve gépjegyvertővel akarták leszállásra kényszeríteni.

Sikerült bekeríteni a menekülő fiatalembert és már azt hitték, hogy közrefogva visszakísérhetik a repülőgépre, mikor egyszerre az ellopott gép orra lebukott és

teljes erővel rohanni kezdett a föld felé.

Pár pillanat múlva hatalmas dörrenés hallatszott, a földnek száguldo repülőgép fölröbant, lángbaborult és mire az üldöző pilóták a roncsaihoz értek, a titokzatos öngyilkos pilótának már csak

elszenesedett holttestét találták.

Az amerikai hatóságok most erélyes nyomozást indítottak annak kiderítésére, ki lehetett a repülésben olyan jártas öngyilkos légtolvaj és hogyan kerülhetett az ellopott géphez.

TARTÁNYOKAT

bármely nagyságban rendelésre
heggesztve és szegecselve
olcsón szállítunk

DANUBECO,

Buourestli, Calea Victoriei 96. 4684

Színház — Irodalom — Művészet

Novák Irén emlékestjére
külön villamos indul a podgoriai
közönség számára

Nagy érdeklődés előzi meg az aradi színház-látogatók körében néhai Novák Irén emlékestjét. Miután a Podgoriaról is számosan érdeklődnek a művész-est iránt, a rendezőség megállapodást kötött errenézve a villamostársasággal, amely a legnagyobb előzékenységgel különvillamost bocsát a közönség rendelkezésére. Mindazok, akik az Arad-Pancota útvonalon levő községekből az előadásra jegyet akarnak váltani, jelentsék be idejében ezen szándékukat, hogy a különvillamoson helyet biztosíthassanak számukra. A színházi jegy ára — oda-visszautazással együtt — 80 lei lesz. A különvillamos a színházi előadás befejezése után indul vissza Pancotára.

* **Augusztus 29-re marad Forgács Sándor jutalomjátéka.** Forgácsné-Bárdy Teréz sajnálatos megbetegedése folytán Forgács Sándor szerdára hirdetett jutalomjátéka: a „Kisértetek” előadása elmarad. Ehelyett Forgács augusztus 29-én a „Tyukketrec”-ben lép fel. A nagyszerűnek ígérkező előadásnak másik főszereplője Felhő Ervin, akinek ragyogó humora százszázalékosan érvényesül a „Tyukketrec” című vígjátékban. A „Kisértetek”-re megváltott jegyek augusztus 29-re érvényesek.

* **Szombaton este nagyszerű operettbemutató lesz az aradi Nyári Szinkörben.** Az elmúlt szezon legsikerültebb operettje, az „Aki mer, az nyer” kerül színre. A kitűnő operett ragyogó kiállításban, pompás rendezésben és a legjobb szereposztásban kerül színre. Az operettpremier keretében vesz búcsút Arad közönségétől Dálnoki Dudus, aki négy éven keresztül volt az aradi színház nagyon kedvelt szubrettje. Bizonyos, hogy egy a bucsuzó Dálnoki Dudus személye, mint a kitűnő operett nagy vonzerővel fog birni és szombaton este olyan hangulatos előadás lesz a színházban, amely a régi idők nagy premierjére fog emlékeztetni.

Postacsomagokban küldött bombák egész sereg embert öltek meg Amerikában

A newyorki posta külön hivatalt állított föl a pokolgépek ellen való védekezésre

Newyorkból jelentik: Amerika bűnkrónikájában új fejezet nyílt. Az utóbbi hónapokban egyre gyakrabban történik meg, hogy bűnözők postai útján küldött bombával teszik el áldozataikat láb alól.

Ez év nyarán Lymer bankárral végzett egy postán küldött pokolgép, amelynek robbantóereje oly nagy volt, hogy az egész házat romba döntötte és nemcsak a bankárt, hanem még négy embert temetett el a romok alá. De postások is nem egy esetben estek áldozatul a pokolgépküldeményeknek. Néhány héttel ezelőtt két postás vigyázatlanul kezelt egy még kiképesítetlen küldeményt. Az ártatlannak látszó dobozt elejtették;

a bomba felrobbant és darabokra tépte mindkettőjüket.

A legutóbbi napokban történt, hogy egy Golling nevű gangster, aki ugylátszik meg sejtette, hogy egy konkurrens banda életére tör, visszautasított egy gyanús küldeményt, amely megint csak a postahivatalban robbant fel és ismét két derék postás halálát okozta.

A newyorki posta most elhatározta, hogy külön hivatalt állít az ilyen esetek megismét-

»Szikra« — grófi Teleky Sándorné elmondja a híres Rothschild—Wertheim- stein-házasság történetét

*Erdekes visszaemlékezések a kétmillió fontos Rothschild-hagyatékkal kapcsolatban
— Mit csinált az örökös gróf a Tátrában...? —*

Oradeáról jelentik: Európaszerte nagy társadalmi szenzációt keltett a hír, melyről az *Aradi Közlöny* egyik legutóbbi számában írtunk részletes tudósítást: az a tény ugyanis, hogy báró Charles N. Rothschild özvegye, szül. Wertheimstein Rózsika anyósától, Dowager Lady Rothschildtól több mint kétmillió fontot örökölt.

Nagy szenzációja ez a hír külön a londoni társaságnak is, mert az elhunyt uriaszony egyetlen gyermekének: Mrs. Behrens-nak csupán tízezer fontot juttatott, általános örökösévé pedig magyar menyét és annak gyermekeit tette meg. Charles Rothschild özvegyének, Wertheimstein Rózsikának szülei Oradeán laktak. Atyja Wertheimstein Alfréd lovag, közeli rokonsága: Grosz Emil tanár, Szunyogh Lőránd és a dúsgazdag báró Königswarter családja. Amikor Rózsika férjhezment, tekintélyes hozománya volt: háromezer hold tehermentes föld, egy tagban, Biharvármegyében.

„Amikor Rózsika férjhezment!... Elmerengve beszél erről a romantikus nászról Teleky Sándorné gróf Kende I.-né, aki „Szikra” álnéven annyi kedves társadalmi regényt írt. Gróf Telekynek volt ennek a házasságnak a megteremtője, az ő otthonában látta meg először az ifju báró Rothschild az akkori Oradea egyik legszebb leányát, Wertheimstein Rózsikát. Pontosan harminc esztendővel ezelőtt történt, az 1905-ik évben, a Magas-Tátra alatt. Ujtátrafüreden.

— A Lumitzer-villában laktunk akkor — kezdi a mesét Teleky Sándorné grófné. — Egyik délután eljött hozzánk látogatónak egy angol uriember, Waugham William ur. Szívesen fogadtuk, annyival is inkább, mert Szalay Imrének, a Nemzeti Múzeum akkori igazgatójának volt az ismerőse és akkor olyan idők voltak, hogy: a barátaink barátai azonnal barátainkká lettek. Mr. Waugham engedélyt kért arra, hogy utitársát bemutassa, aki érdekes ember, bogarakat gyűjt, rovarok után kutat, a Tátrába például azért jött, hogy „medve-bölgöt” találjon. Halvanezer bölgéből álló gyűjteménye van. Egyébként a neve Charles N. Rothschild, második fia a londoni Rothschild lordnak.

— Csodálatos, hogy néha egy röpké tréfában milyen megérzések vannak. Mr. Waugham látogatása után azt mondtam kedves és szívesen látott szállóvendégemnek, Wertheimstein Rózsikának:

— Rózsik! Csapd megad gálába, mert ma este érkezik a vőlegényed...

— Este már együtt voltak a vendégeink, amikor utolsónak érkezett közénk Rózsika. A fiatal Rothschild szeme azonnal megakadt rajta, még pedig olyan feltűnően, hogy mosolyogva mondtam Rózsikának, aki valóban megkapóan szép volt ezen az estén:

— Ugye, hogy igazam volt?

Rózsik mosolygott. Megértett. De amint később megtudtam, megértette burkolt megjegyzésemet báró Rothschild is.

— Másnap kocsi-kirándulás Dobsinára. Az ifju pár már ezen az úton megtalálta egymást, de még mástól év telt el, amíg házasságuk létrejött. Előbb még kérdést intézett hozzám Rothschild ur a leány familiáját illetőleg. Megnyugtattam:

— A Rothschild-család a napoleoni háborúk után kapta a nemességet. A Wertheimstein-família nemesi oklevelét pedig Lipót királytól kapta.

— Rokonszenves, kissé tartózkodó tudós volt az ifju Charles Rothschild. Hajlott a filozófiára, szerette a rövid, tartalmas mondásokat. Tetszett neki ez a megjegyzésem:

— Ha az ember orvosságot akar bevenni, ne játszik a kánállal!

Mikor azután Bécsben megesküdtek, nászutjukról kártyát küldtek, amelyben az ifju férfi képmása látható, kezében orvosságos kánállal, lábainál pedig a fölborult orvosságos üveggel. Ugyanakkor másik kedves rajzot kaptam, közös jó barátainktól: ez a rajz engem ábrázol, amint éppen kotyvasztom a Rothschild—Wertheimstein-házasságot.

Itt ért véget Teleky Sándorné elbeszélése. Amidőn az óriási örökség híre az érdeklődés homlokterébe állítja Rothschild—Wertheimstein Rózsika személyét, el kell mondanunk még róla, hogy Lady Rothschild szívében végig megmaradt magyar asszonynak. Különösen sokat tett és fáradhatatlanul dolgozott annak idején a Szibériában sínylődő magyar hadifoglyok érdekében. Az 1930. évben jutott örvességre. Fia fogja örökölni Lord Lionel Rothschild után a „lord” címet és a Rothschild-ház főnöki méltóságát.

Letartóztattak egy aradmegyei cséplőgéptulajdonost, egy me- chanikust és egy szolgát — egy cséplőgép megrongálása miatt

Bűnügy lett a nagy konkurrenciából — Az ügyészségre szállították a letartóztatottakat

Ma délelőtt beszállították az aradi ügyészségre Ballai András mocreai cséplőgép-tulajdonost, Berlo Nicolae mechanikust és Veres András szolgát, akit azzal vádolnak, hogy az elmúlt éjszaka megrongáltak egy cséplőgépet Mocreai községben, hogy megakadályozzák annak működését. Ma hajnalban Klimai András cséplőgép-tulajdonos észrevette, hogy gépét elrontották és jelentést tett az esetről a csendőrségnek. A gyanu elsősorban a legelkeseredettebb konkurrensra: Ballaira irányult, akinek két gépe dolgozik a községben és aki — ugyancsak a közöttük fennálló nagy konkurrencia miatt — éppen előző nap szólalkozott össze a károsulttal. Megállapítást nyert azonban, hogy a géprongálást szakértők végezték és itt a gyanu Klimai alkalmazottjára, Berlo mechanikusra irányult. A nyomozás során Verest is letartóztatták. A három letartóztatott dr. Hardutiu Jonel ineu ügyvédet bízta meg védelmével.

lődésének megakadályozására.

A rendőrségnek már eddig is volt megfelelő osztálya és ide kerül minden olyan csomag, amely a közéletben szerepet játszó személyeknek szól. A posta most magánszemélyekre is kiterjeszti ezt a gondoskodást.

Intézetében a műszaki tudományok legújabb vívmányai nyernek alkalmazást, hogy idelekorán felismerhessék a pokolgép-küldeményeket.

Az intézet élén egy híres amerikai vegyész, Tufey áll, aki új eljárást talált fel bombaküldemények veszélytelen felnyitására.

Tufey egyike az alvilág által legjobban gyűlölt személyiségeknek és álnéven él valamelyik külvárosban, mert

attól tart, hogy ugyanolyan sors éri, mint a newyorki rendőrség legutóbbi „bombafőnökét”, akit az uccán agyonlőttek a banditák.

A posta bombahivatalának tisztviselői, akik életveszélyes munkát végeznek, természetesen különleges elbánásban részesülnek. Már ötévi tevékenység után nyugalomba mehetnek és addig is kitűnő fizetést kapnak. Valamennyi állást nőtlen férfakkal töltik be.

Négy komoly pályázatot nyújtottak be az aradi magyar színház bérletére

Az utolsó nap egyszerre három komoly színházi szakember nyújtotta be pályázatát — Pénteken dönt a kérdésben Aradváros vezetősége

Az aradi színház bérletére kitűzött pályázat határideje kedden lejárt. A pályázatot érhető érdeklődés előzte meg, annál is inkább, mert az utolsó napig egyetlen pályázat érkezett a város kulturügyi osztályához. Ez a pályázat az eddigi szinigazgatóé, Szendrey Mihályé volt. Tegnap olyan hírek terjedtek el, hogy Janovics Jenő dr. is megpályázza az aradi színházat. A volt cluji szinigazgatónak ugyanis az volt a terve, hogy egyesítse az aradi és oradeai szintársulatot. Közben azonban a jelek szerint Janovics Jenő megváltoztatta eredeti tervét és pályázatát az aradi városházán nem nyújtotta be.

Ma délelőtt — tehát a pályázat határidejének utolsó napján —

három, komoly figyelmet érdemlő új ajánlat érkezett Aradváros vezetőségéhez.

Az egyiket közösen ifj. Szendrey Mihály és Róna Dezső nyújtották be. Ennek az ajánlatnak záradéka megemlíti, hogy a művészeti irá-

nyitást id. Szendrey Mihály vállalja. Róna Dezső egyébként Szendrey Mihálytól függetlenül külön ajánlatot is benyújtott. A harmadik ajánlatot szinte az utolsó pillanatban iktatták a városházán. Ezt Inke Rezső nyújtotta be, aki ajánlatában kihangsúlyozza, hogy abban az esetben, ha a város neki adja a színházat, társulata munkájának művészeti irányítását Forgács Sándor látná el.

A város vezetőségének tehát mindössze négy, komoly figyelmet érdemlő ajánlat fölött kell döntenie.

Erre előreláthatólag e hét péntekjén kerül sor.

Ekkor tartja ugyanis a város átmeneti bizottsága legközelebbi ülését. A mielőbbi döntés annál fontosabb lenne, mert hiszen közeledik az ősz és annak az igazgatónak, aki megkapja a színház bérletét, haladéktalanul meg kell kezdenie a társulat szervezését.

A sanleani végrehajtó meggyilkolásának ügye az aradi törvényszék előtt

Gyilkosság vagy önvédelem? — Vita az orvosszakértő vallomása körül — Szerdán lesz ítélet —

Nagy érdeklődés közepette kezdte meg ma reggel az aradi törvényszék a sanleani-i gyilkosság ügyének fő tárgyalását. Mint emlékeztetés, még hónapokkal ezelőtt titokzatos körülmények között meghalt Banu Ioan sanleani adóvégrehajtó. Az ügyben megindult nyomozás, majd a szakértői vizsgálat megállapította, hogy Banu azt az este Welsch József sanleani-i korcsmáros helyiségében székkel kétszer fejbeütötték, majd a boncolás eredményeképpen kiderült, hogy a halált az ütések okozták. Az ügyből kifolyólag letartóztatták Virág János sanleani-i fiatalembert, Welsch korcsmárost és Jurca Moise szolgálégynt. A mai fő tárgyaláson, mely a Costa-Tautu-tanács előtt folyt le, a vádirat rekonstruálta a történeteket.

Eszerint Banu Ioan Welsch korcsmárában egy kártyázó társaságot talált és leigazoltatta annak tagjait. Ebből kifolyólag összeszólalkozás keletkezett Welsch és Banu között, akit meg támadtak és a földre tepertek. Banu elhagyta a korcsmát, később azonban visszajött oda. A második összeszólalkozásnak már súlyos következményei támadtak, amennyiben Virág János egy székkel kétszer fejbeütötte a végrehajtót. Banu eltávozott a korcsmából és a csendőrségre ment, ahol feljelentést tett az ügyben, ezután pedig lakására távozott. Este rosszul érezte magát és néhány óra múlva meghalt. A boncolás megállapította, hogy a halált a két erős ütés okozta, amelyet Banu fejére mértek. Előre megfontolt szándékkal elkövetett gyilkossággal vádolja az ügyészség Virágot, büntársi minőséggel Jurcat, míg Welsch-et felbujtóként szerepelteti a vádirat, azzal az indokolással, hogy a korcsmáros birta rá Virágot a gyilkosság elkövetésére.

Gutuiu ügyész a tárgyalás elhalasztását kérte, azzal az indokolással, hogy a tanúk közül nem jelent meg Mitescu végrehajtó, a meggyilkolt elődje, akivel igazolni kívánja, hogy Virág őt is halállal fenyegette és kénytelen volt áthelyezését kérni, mert féltette életét. Id. dr. Ispravnic Sever, ifj. dr. Ispravnic, dr. Köves László védők elleneztek az elhalasztást, ebből az indokból, majd Banu családjának képviselői: Petrutiu Aron és dr. Puticiu Liviu bejelentették. A bíróság végül a tárgyalás folytatásá-

mellett döntött és megkezdte Virág kihallgatását. A vádlott elmondotta, hogy Banu belkötött a békésen kártyázó társaságba, amelynek egyik tagja édesapja volt. Nagynehezen kitétek a korcsmából a végrehajtót, aki másodszor is visszatért — ittas állapotban. Bántalmazta a korcsmárost, majd belkötött és nyí-

Ma vagy holnap történik döntés Aradváros vezetőjének új személye felett

— Cotioiu Romulus dr. képviselő jelöltségét egyöntetűleg támogatják — Két alelnöke lesz az interimár-bizottságnak

A város közéletét még mindig élénken foglalkoztatja Ursu Ioan dr. átmeneti bizottsági elnök lemondása. Mint már jelentettük, az átmeneti bizottsági elnök lemondó levelét Marcus Mihail dr. vitte Bucurestibe. Beavatottak úgy tudják, hogy

a liberális-párt aradmegyei tagozatának elnöke már a szerdai vagy a csütörtöki nap folyamán visszaérkezik Aradra.

Abban az esetben, ha az említett két nap valamelyikén nem érkezne meg, valószínű, hogy csütörtökig megérkezik a lemondás elfogadásáról és az új átmeneti bizottsági elnök kinevezéséről szóló értesítés.

Az átmeneti bizottsági elnöki tisztségre továbbra is a legvalószínűbb jelölt Cotioiu Romulus dr. képviselő, aki maga is kijelentette, hogy elfogadja ezt a tisztséget,

ha a párt megtisztelti bizalmával. Cotioiu Romulus dr. ezt annál is inkább megteheti, mert csak a választott polgármesteri tisztség összeférhetetlen a képviselői mandátummal. Abban az esetben viszont, ha a belügyminiszter a párt valamelyik képviselőjét nevezi ki egy város élére, az továbbra is megtarthatja képviselői mandátumát. Szó van arról is, hogy

két átmeneti-bizottságot alelnöki állást kérélnak.

tott biciskával támadt rá. Ekkor ragadott székét és fejbeütötte a végrehajtót. Vallomása során Virág ellentmondásokba keveredik. A vizsgálóbíró előtt ugyanis azt vallotta, hogy nem ismerte a végrehajtót, míg ezuttal azt állította, hogy rászólt: *Maga intelligens ember, miért csinál ilyet, ?!* Erre az ellentmondásra Costa dr. elnök figyelmezteti a vádlottat, aki azonban kitart mai vallomása mellett.

Welsch kijelenti, hogy Banu megtámadta, sértegette, majd pofonütötte, de ő nem emelt rá kezet. Később Virággal összeszólközött és zsebkéssel támadt rá, mire Virág kétszer fejbeütötte egy székkel. A részleteknél ellentmondásba keveredik Virág vallomásával, amit az elnök nyomban konstatál. Jurca is ismerteti a helyzetet és azt állítja, hogy Banu, amikor zsebkéssel kezében Virág felé ment, azt mondta: *A törvény nevében most megváglak.* Kihallgatnak számos tanút, majd a védelem a tárgyalás elhalasztását kéri, újabb tanukat jelentve be. A törvényszék elutasítja a kérelmet, majd kihallgatja dr. Ionescu Alexandru törvényszéki orvost, aki a boncolást végezte. Az orvos leszögezi, hogy a halál a fejre mért két rendkívül erős ütés következtében állott be. Banu erősszervezetű, fiatal ember volt és ennek tulajdonítható, hogy az ütések nem okoztak azonnali halált. Köves dr. megkérdezi, lehetett volna-e megmenteni a végrehajtót, ha nyomban orvosi segítséget nyújtanak neki.

Ionescu dr.: Nem lehet ezt biztosan állítani, talán. Ispravnic dr. kérdésére az orvosszakértő leszögezi, hogy nem tudja, vajjon a székkel történt ütés okozta-e a halált, vagy pedig Banu akkor kapta a halálos ütest, amikor erősen a földre dobták és fejével a padlónak vágódott. Az orvosi felvilágosítások után id. dr. Ispravnic kéri újból a tárgyalás elhalasztását, majd rátér arra, hogy a tanúk kihallgatása során számos gyanús momentumot észlelt, amelyet feltétlenül tisztázni kell az igazság érdekében. Tüzetesebben felül kell vizsgálni egyes tanúk vallomását és ezzel kapcsolatosan az egyik asszonyt a célzó, akire nézve kijelenti, hogy csupán zárt tárgyalás keretében ismertethetné részletesebben erre vonatkozó észleleteit. A bíróság elutasítja a tanúkihallgatásra vonatkozó kérelmet, majd az idő előrehaladtával való tekintettel a perbeszédék megtartását szerda reggel kilenc órára halasztotta. A délelőtti órákban előreláthatólag már elhangzik a gyilkosság ügyében az ítélet is.

Ezekkel kapcsolatban is merültek fel személyi kombinációk, Biztosat azonban erre vonatkozóan is természetesen csak a belügyminiszter döntése után lehet tudni.

CORSO CENTRAL

5 és 7 1/4 órákor

Este 9 1/2 órákor

Iparkém

Kalandorfilm a nagyipar lovagjairól.

Charlotte Susa,

Hans Söhnker.

SELECT 5, 7 1/4 és 9 1/2 órákor

Premier!

Az éjszaka leánya

Szellemes vigjáték egy okos leányról ki tudja azt mondani, nem.

Olandette Colbert

Fred Mao Murray

Jön: Bimbó fakadás,

Richard Tauber operettje

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Dr. Gheorghe Leon államtitkár berlini nyilatkozata a román—német kereskedelmi kapcsolatokról az »Aradi Közlöny« számára

»Románia a jövőben is arra törekszik, hogy úgy Németországgal, valamint az egész világgal a legjobb kapcsolatot ápolja«

Berlin. (Németországi munkatársunk jelentése). Mint ismeretes, néhány nap óta Berlinben tárgyal a Londonból és Brüsszelszél hazatérő dr. Gheorghe Leon államtitkár vezetése alatt álló kereskedelmi delegáció, hogy Németországgal is mindazon kérdéseket megbeszélje, amelyek az éppen aktuális kapcsolatok szabályozásához mulhatalanul szükségesek.

Leon államtitkár volt olyan szíves berlini munkatársunkat fogadni és neki az általa vezetett tárgyalásokkal kapcsolatban a román—német kereskedelmi viszonyról a következő érdekes nyilatkozatot tenni:

— A román—német kereskedelmi viszony már emlékezet óta barátságosan intenzív jelleggel bír, amelyet sikerült egészen a közelmúltig is fenntartanunk. Németország még ma is — Anglia után — a második helyet foglalja el általános kereskedelmi mérlegünkben és mintegy 2 milliárd leire tehető az összeg, mely legutolsó szerződésünk értelmében kölcsönös kereskedelmi kapcsolatunkat legjobban jellemzi. Ebben az összegben Románia Németországgal szemben kerek 2 és fél millió leiel aktív,

egy olyan tétellel tehát, mely kapcsolatunk reánk nézve pozitív karakterét a maga egészében igazolja.

— Éppen azon tényből kifolyólag, hogy Románia és Németország között a kereskedelmi kapcsolatok olyan szorosak, adódik az a legjobb bizonyíték, hogy összeköttetésünk természetes bázison nyugszik, minden kényszer nélküli, önként adódó kapcsolatokról van szó, mely nélkül különben elképzelhetetlen is lenne, hogy az egész román kiviteltől egyedül Németországra essen annak egyhede. Ez azonban egyben a román árunak is jogos dicsérete. Ezt a sikert a minőségnek köszönhetjük és ennek is tudható be, hogy a román petroleum, az agrárcikkek például Németországban olyan általános közkeveltségnek örvendenek.

— Ha még megfontoljuk, hogy másrészt a német export is milyen jó piacra talál Romániában és hogy Berlin számára Bucuresti semmivel sem kevésbé fontos tényező, mint fordítva, úgy véglegesen megállapíthatjuk a kölcsönös érdekek létezését, amelyek különben a román—német kereskedelmi viszonynak egész alapját jellemzik. Románia és Németország között egészen a közelmúltig egy erős fejlődési folyamat volt, a barátságos atmoszférában jegyében észlelhető, de ennek pillanatnyi fennakadása nem látszik áthidalhatatlan akadálnak és

remény van arra, hogy főleg a valutafelárból

származó nézeteltéréseket sikerül majd mielőbb kiküszöbölni.

Bizonyos biztosítékot képez ezekre a változatlan román—német gazdasági kapcsolatokra nézve, hogy éppen Románia és

nem utolsó sorban Ardeal kereskedői, ipari körök képezik azt a társadalmi réteget,

mely németül kitünően beszél miáltal a német—román összeköttetések már szinte maguktól adódnak s nyújtják a közeledési lehetőségek egész sorát; de a román piac mindezen felül még tradíciószereiben is függ a német piacon, melyet viszont Németország azzal honorál leginkább, hogy velünk szemben mindig előzékeny és megértő magatartást tanúsított, például éppen a devizaneheztségek következtében kissé vontatottabb tempójú elszámolása terén.

Ami a most folyó tárgyalásainkat illeti, úgy azok bár még az erős kezdeti stádiumban vannak, mégis már most is beszámolhatunk olyan elője-

Kompensációs alapon

Kétszázötven vagon bort exportálnak Arad-Podgoriáról Csehszlovákiába

Körülbelül hárommillió lei értékű csehszlovák árut hoznak be az országba a bor ellenében — Még augusztus hó folyamán 30 vagon arad-podgoriai bor kerül kivitelre

Arad—Podgoria borértékesítésének szempontjából rendkívül érdekes és fontos kompensációs üzletet hagyott jóvá az elmúlt napokban a külkereskedelmi irányító legfelsőbb bizottság, valamint a Banca Nationala illetékes osztálya. Ennek az üzletnek a révén

a közeljövőben Arad-Podgoriáról nagymennyiségű bor kerül exportra,

ami annál nagyobb jelentőséggel bír, mert Arad-Podgorian tudvalevőleg az elmúlt években teljesen szünetelt a bor kivitele.

Az Arad-podgoriai bor régi piacait elvesztette és az illetékesek részéről nem történt gondoskodás annak érdekében, hogy ezeket a piacokat visszazerezzék. Voltak ugyan szórványos kísérletek, de ezek nem vezettek eredményhez és végül is csak néhány vagon bor került kivitelre. Hosszu idő óta ez a nemrégiben megkötött kompensációs üzlet nyújt alkalmat arra, hogy Arad-Podgoriáról valóban nagymennyiségű bort exportáljanak. Egyik legutóbbi lapszámunkban megemlékeztünk arról, hogy Lengyelország érdeklődést

tanúsít a romániai borok iránt, és hogy a kormány is arra törekszik, hogy a Lengyelországba irányuló szálló- és borkivitel elősegítse. Ugyancsak érdeklődés mutatkozott az utóbbi időben Csehszlovákia részéről is az itteni borok iránt és ennek tudható be, hogy létrehozhatták a fentemlített kompensációs üzletet.

Egy aradi importőr-cég ugyanis kötelezettséget vállalt arra, hogy 250 vagon bort exportál ez év végéig Arad-Podgoriáról Csehszlovákiába, ha a kormány engedélyt ad arra, hogy a kivitt bor értékének megfelelő csehszlovákiai árut — főleg textilcikkek — hozzon az országba.

Az ajánlatot az illetékes körök jóváhagyták és a kompensációs üzlet véglegesítése az elmúlt napokban megtörtént. A megállapodás értelmében tehát

Arad-Podgoriáról 250 vagon bor kerül kivitelre, összesen mintegy 3 millió lei értékben.

Ugy vörös-, mint fehér bort szállítanak Csehszlovákiába, átlag 10—11 maligános borokat. Eddig már néhány vagon szállítmányt el is indítottak és a megállapodás értelmében

augusztus hó folyamán még 30 vagon bort kell Arad-Podgoriáról Csehszlovákiába szállítani.

Egy termelő-vidék szempontjából hárommillió lei nem nagy összeg. Arad-Podgoria helyzetére azonban jellemző, hogy 3 millió leinek is örülni tudunk, mert hiszen ez az összeg is remélhetőleg életet visz Arad-Podgoria elhaló vérkeringésébe. A sokat kárhozott és annyit ócsárolt kompensációs rendszerből Aradmegyének mégis volt valami haszna. Ennek a rendszernek segítségével sikerült az, amire évek óta nem volt példa: 250 vagon Arad-podgoriai bor kivitelét biztosították.

— Jelentékenyen esett a paszuly ára. Lapunk tegnapi számában közöltük, hogy a Magyarországra legutóbb szállított finomabb paszulyért vagononként 40.000 leit fizettek a vevők. Most Bucurestiből azt jelentik, hogy a magyarországi és a csehszlovákiai vevők vételi ajánlatai váratlanul megszűntek és ezért a finom paszuly ára vagononként 36.000 leire csökkent. Mindaddig, amíg a paszulyban rendszeres export nem indul meg, az ára csökkenő irányzatot mutat.

Teljesen új alapon állítják ki a kontingens behozatali engedélyeket

Csak akkor engedélyezik az árubehozatalt, ha a Banca Nationalának megfelelő deviza-fedezete van az importra — Az engedélyezett mennyiségnek esetleg csak 60 százalékát bírja behozni az importőr

A néhány héttel ezelőtt életbelépett legújabb export-import rendszer a gyakorlati életben folytonos változásokon megy keresztül, mert a prakszis folyamán kiderül, hogy egyik-másik intézkedés nem vihető keresztül és ezért a szabályzatot a szükségletnek megfelelően folyton át kell alakítani. A múltban igen sok kárt szenvedtek a behozatali cégek és iparvállalatok az által, hogy a részükre engedélyezett kontingens kijárási költségei horribilis összegekre rugtak és mégsem bírtak hozzájutni az engedélyezett mennyiséghez, amelynek árát leiben előre befizették a jegybankhoz.

Hasonló súlyos esetek elkerülése céljából — mint Bucurestiből jelentik — az export szabályozó hivatal az október, november, decemberi évnegyedre szóló behozatali engedélyek elosztásánál új rendszert vezet be és ezért a szétosztási munka hosszabb időt vesz igénybe.

Az összes ügyeket a Banca Nationala-nál

összpontosították, annak megállapítása céljából, hogy az átutalandó összegek rendelkezésre állanak-e, mert ellenkező esetben a behozatali engedélyeket erősen lecsökkentik.

A legújabb elhatározás szerint minden behozatali engedély megadása attól függ, hogy mennyi deviza áll rendelkezésre. Csak ennek megállapítása után fogják szétosztani az árubehozatali autorizációkat és pedig országok szerint kategorizálva.

Ez alapon megtörténhetik, hogy például a Franciaországból, Angliából, vagy Svájcból importáló vállalat az előirányzott kvótának csak hatvan százalékát bírja behozni, mert az említett országokra nincs elég deviza-fedezet a Banca Nationalánál. Bucuresti-i gazdasági és pénzügyi körökben nagy érdeklődéssel várják az új rendszer bevezetését, mert remélik, hogy az eddiginél sokkal egyszerűbben sikerül a deviza-átutalást összhangba hozni az importálandó áruk mennyiségével.

Vásári közlemény.

A nagy országos vásár
P E C I C A (jud. Arad)
községben a következő napokon lesz
megtartva.
1935. augusztus 24-én, szombaton
állatvásár,
1935. augusztus 25-én, vasárnap
áruvásár. 4585

lekről, melyek a legjobb kilátásokkal kecsegtetnek a végleges eredményt illetően.

Mindenesetre azonban egy követelménnyel nekünk is fel kell lépünk s ez pedig az, hogy a hivatalos német körök se kérjenek tőlünk külön kedvezményeket, vagy ne ragaszkodjanak azon elveink s törvényeinktől való eltéréshez, melyeket Románia összes kereskedelmi viszonyban álló partnereivel szemben kollektíve juttat érvényre. *Románia egy állammal szemben sem tehet kivételt s helyezheti ezt vagy amazt a többiek fölé, de ezzel szemben úgy most, mint a jövőben is arra törekszik majd, hogy a fentebb vázolt kereten belül, úgy Németországgal, mint az egész világgal is a legjobb viszonyt ápolja».*

Leon államtitkár fentebbi nyilatkozata kétségtelenül magánhordozza az objektivitás jegyét s ezért remélhető, hogy szavai a hivatalos német körök előtt is arra a megértésre fognak találni, melyek eredményképp az oly fontos román—német gazdasági kapcsolatok rövidesen újból a tökéletes összhang jegyében fognak a régi mederbe visszaférni.

DOROS FERENC

Szeptember 1-én Magyar népiünnepély a Városligetben!

SPORT KÖZLÖNY

A főiskolai világbajnoki verseny pont-statisztikája

— Magyarország nyerte a pontversenyt Németország és Anglia előtt —

Budapestről jelentik: Vasárnap impozáns ünnepséggel ért véget a hatodik főiskolai világbajnoki verseny, amely több sportágban világvizonylatban is elsőrangú eredményeket és nagy sportsikert hozott a rendező ország számára.

Alább adjuk a főiskolai világbajnokság egyes sportágaiiban elért pontokra vonatkozó kimutatásunkat, valamint a pontverseny végeredményét, amelyet Magyarország 18 ponttal nyert Németország előtt.

Az egyes sportágak pontversenye

Tennisz

Férfi: Magyarország 26, Németország 24, Belgium 12, Egyiptom 6, Csehszlovákia és Franciaország 4—4, Dánia 2 pont.

Női: Németország 13, Csehszlovákia 9, Magyarország 8, Anglia 4, Ausztria 2 pont.

Evezés

Magyarország 70, Németország 58, Írország 8, Ausztria 5, Lengyelország 4, Csehszlovákia 3 pont.

Kosárlabda

Férfi: Lettország 12, Lengyelország 10, Magyarország, Németország és Franciaország 6—6 pont.

Női: Lengyelország 12, Lettország 10, Magyarország 8 pont.

Labdarugás

Magyarország 12, Németország 10, Anglia 8, Lettország 6 pont.

Torna

Férfi: Magyarország 24, Németország 15, Japán 13 pont.

Női: Magyarország 27, Lettország és Belgium 12—12 pont.

Rugby

Franciaország 12, Németország 10.

Vívás

Férfi: Magyarország 58, Franciaország 43, Németország 29, Csehszlovákia 25, Ausztria 16, Egyiptom és Anglia 3—3 pont.

Női: Németország 10, Magyarország 6, Dánia 5 pont.

Uzás

Férfi: Magyarország 86, Németország 54, Anglia 24, Finnország 19, Csehszlovákia 17, Ausztria 15, Franciaország 6, Lengyelország 2, Egyiptom 1 pont.

Női: Németország 36, Magyarország 31, Anglia 34, Ausztria 6 pont.

Vízipóló: Magyarország 12, Csehszlovákia 10, Németország 8, Ausztria 6 pont.

Atléтика

Férfi: Németország 125, Magyarország 92, Japán 74, Anglia 47, Franciaország 30, Csehszlovákia 19, Lengyelország 17, Észtország 14, Ausztria 11, New-Zealand 6, Litvánia 3, Spanyolország 2, Lettország 1 pont.

Női: Németország 68, Lengyelország 40, Anglia 28, Magyarország 17, Csehszlovákia 12, Ausztria 8, Lettország 6 pont.

A győzelmek aránya sportáganként

Megrendezésre került összesen 10 férfi és 6 női sportág főiskolai világbajnoksága.

Sportág	Férfi	Női
Magyarország	7 férfi és 1 női	
Németország	1 férfi és 4 női	
Lettország	1 férfi	
Franciaország	1 férfi	
Lengyelország		1 női

sportágnak a pontversenyében győzött.

A pontverseny végeredménye

Ország	Férfi	Női	Összesen
1. Magyarország	386	97	483
2. Németország	338	127	465
3. Anglia	82	66	148
4. Franciaország	101	—	101
5. Csehszlovákia	78	21	99
6. Lengyelország	33	55	88
7. Japán	86	—	86
8. Ausztria	53	16	69
9. Lettország	19	28	47
10. Belgium	12	12	24
11. Finnország	19	—	19
12. Észtország	14	—	14
13. Egyiptom	10	—	10
14. Írország	8	—	8
15. Dánia	2	5	7
16. New-Zealand	6	—	6
17. Litvánia	3	—	3
18. Spanyolország	2	—	2

Az ország ipara 1934. évi termelésének értéke

30 százalékkal haladja meg a mezőgazdasági termelés értékét

A földművelésügyi minisztérium most tette köze az 1934. évi agrár termelési statisztikát. A statisztika szerint 14,603.011 megművelhető terület termelésének értéke 42 milliárd 220,421.194 lei volt, ami átlagban 2891 leies hektáronkénti hozamot jelent.

Az ország mezőgazdasági termelése, amely a lakosság 85 százalékát foglalkoztatja, a hivatalos statisztikák szerint, 42 milliárd 220 millió lei értéket termelt, a belföldi ipar cca 54 milliárd lei értékű termelésével szemben, vagyis a belföldi ipar termelésének értéke cca 30 százalékkal haladja meg a mezőgazdaság termelésének értékét.

E két adat összehasonlításából kitűnik, hogy a folyton fejlődő belföldi iparnak nemcsak a közterhek vállalásában jutott domináns szerep, hanem a nemzeti jövedelem szempontjából is megelőzi a mezőgazdaságot. Ha a lakosság foglalkoztatottságát illetően Románia mezőgazdasági állam is, a mezőgazdasági és ipari termelés értékének összehasonlításából az tűnik ki, hogy a folyton fejlődő ipari termelésünk következtében Románia nem tekinthető elsősorban agrárállamnak.

= Erősen üldözik a tisztességtelen versenyt Csehszlovákiában. Prágából jelentik, hogy az ottani kereskedelmi és iparkamara a kormány felhívása alapján tervezetet dolgozott ki a tisztességtelen verseny megszüntetésére, illetve üldözésére. A javaslat részletesen foglalkozik az Ausztriában, Németországban és Északamerikában érvényes törvényekkel, amelyeknek alapján erélyesen üldözik úgy az árfelejtőket, mint az árak rendszeresen leszállítóit. A prágai Kamara az északamerikai törvény bevezetését kívánja Csehszlovákiában. Eszerint ha valamely kereskedő az illetékes Kamaránál bejelenti, hogy akár egyesek, akár többben a napi áron vagy a rendes piaci áron alul árúsítanak, a Kamara szakértői azonnal a helyszínen állapítják meg a tényállást és az illetőket először közigazgatásilag pénzbírsággal sújtják, visszaesés, vagy súlyosabb vétség esetén pedig a törvényszékhez teszik át az ügyet és az végső fokon fogházzal bünteti a vétségek elkövetőit. Csehszlovákiában tehát amerikai rendszer szerint fogják üldözni azokat, akik tisztességtelen versenyt folytatnak.

= TÖBBSZAZ MILLIÓS VÁLTÓTARCAT RENDEZETT A BANCA NATIONALANAL EGY RÉGI REGATI PÉNZINTEZET. A konverziós és a banktörvény alapján — mánt Bucurestiből jelentik — a Banca Tarii a Romániai című regati nagy pénzügyintézetnek most speciális feltételek mellett sikerült 350 millió leies váltótárcaját a Jegybanknál likvidálnia. A felszámolási összeg mindössze 55 millió leit tesz ki, de viszont a bank kénytelen volt a Str. Lipsceanin lévő palotáját 90 millió lei értékben a Banca Nationalára engedményezni. Az érdekes és nagy feltűnést keltő pénzügyi tranzakció lebonyolítása után az említett bank végül még hitelezőjévé válik a Jegybanknak, holott azelőtt 350 millió leies váltótárca terhelte a Banca Nationalánál. Sőt a likvidálás befejezése után a Banca Tarii még 35 millió lei készpénzt is kap.

= A hitel korlátozásával erősen leszűkült a váltóóvásók száma is. Decusara tanár, az igazságügyminisztérium statisztikai osztályának igazgatója most közli az 1935. év első felében végrehajtott váltóóvásokról szóló kimutatását. Mivel a hitellet még mindig stagnál, a váltóóvásószám is gyöngül és ennek megfelelően nagyon csekély a váltóóvásók száma is, az előző évekkel összehasonlítva. Ez év első felében az egész országban 20.180 váltót óvatoltak 249 millió lei összértékben. A múlt év hasonló időszakában 21.000 váltót óvatoltak 488 millió lei összértékben. Darabszám szerint az esés 4 százaléknak, az érték pedig 51 százaléknak felel meg az idén az 1934. év első felének adataival szemben. Legnagyobb a csökkenés Ardealban, ahol 1934. év első felében 6376 váltót óvatoltak meg, amelyeknek értéke 43 és fél millió lei volt, míg ellenben 1935. év első felében a megóvatolt váltók száma 4186 volt és értéke csupán 21 millió lei, tehát a csökkenés az előző esztendeivel szemben igen jelentékeny.

A legolcsóbban és a legkényelmesebben
a **SERVICIUL MARITIM ROMÂN**
S. M. R.
hajóival utazhat

Palesztinába és Egyptomba.

valamint Török és Görögországba.
Szakszerű utitanács és információs
osztály.

Látogatási utazás-rendezés.
Információk céljából forduljon a
S. M. R. képviselőjéhez: 461

Künstler
Utazási és vízumiroda Arad,
Bulev. Regina Maria 24. Telefon 86.

Figyelem!
Nem minden
prezervatív. 1164

"OLLA"
ne fogadjon el
"Olla" helyett
silánv utánzatokat.

O A Hakoah strand-ping-pong-bajnoksága. A Hakoah ebben az évben is megrendezi szokásos strand-ping-pong-bajnokságát, amelyet e hó 23-án tartanak meg. A versenyeken részt vesznek tímszoarai játékosok is. Aradról Ponta országos bajnok, valamint Jakobovics, Stern és Kelly vesznek részt. Természetesen hölgyek is indulnak a strand-ping-pong-bajnokságon.

O Artens nyerte a pörtschachi tenniszverseny férfi egyesét. A döntőben a kitiünő osztrák hatalmas küzdelmet vívott a magyar Szigetivel és 9:7, 3:6, 2:6, 6:3, 6:3 arányban győzött. A női egyes döntőjét ugyancsak osztrák versenyző, Wolff nyerte a francia Aubin ellen 6:2, 6:1 arányban.

O Nem játszik a bécsi Austria Aradon. A Bucurestiben vendégszereplő bécsi csapat szerdán visszautazik Bécsbe, miután vasárnap már az osztrák fővárosban kell játszania és így aradi vendégszerepléséről szó sem lehet.

A szerkesztésért:
Dr. STAUBER JÁNOS
felel.

